

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

113. An copulam fuisse consummatam sit explicandum in confessione; Id est an sufficiat in confessione explicare peccatum grave contra castitatem habitum cum soluta &c. non explicata copula ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

el incesto con la madre que con la hermana, o sobrina no muda especie sino solamente agrava, porque todos estos grados se oponen a la virtud de la piedad solamente, y cumplira el penitente con diez. Conectio incesto tantas vezes. Sigo esta opinion por facilitar la disculpa que ay en confessar estas materias, y por mirar por la fama del proximo. Ita ille.

4. Et hanc sententiam esse probabilem, & in praxi tutam tradidit me citato Trullench. in Decalog. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. §. 1. numero 2. & etiam me citato Leandrus de Sacrament. tom. 1. tractat. 5. disputat. 8. tit. 3. quest. 76. numero 837. licet ipsi contrariam sententiam tanquam probabilem sequantur, quod etiam nouissimè sequitur Rocafull in Praxi Theolog. Moral. tom. 2. lib. 4. part. 4. cap. 6. num. 70. Sed nostram sententiam post hac scripta inveni me citato tenere etiam Doctum Patrem Thomam Tamburinum agentè de confessione lib. 2. cap. 7. §. 7. num. 48. ubi ait. Dico probabile esse nec consanguinitatem ab affinitate, nec vnum gradum ex his differre specie ab aliis. Vnde licet sine dubio grauius sit contra vnum gradum delinquere, v. g. contra primum cum matre, quam contra alium v. g. cum consobrina, tamen quia non mutatur species, puto non esse ea speciatim ex necessitate patefacienda. Ratio est, quia in omnibus his vna specie deformitas est (licet modo leuior, modo grauior) nempe contra reuerentiam debitam coniunctis, quod autem id oriatur interdum ex ipsa natura, vt in primo consanguinitatis gradu, & per alios etiam in secundo, interdum vero ex præcepto Ecclesie, vt in cæteris, & maxime in gradibus affinitatis, nihil specie diuersum ex hoc necessariò infertur: nam præceptum Superioris cum aliquod præcipit, ponit materiam præceptam in ea specie virtutis, ratione cuius illud præcipit, nunc autem Ecclesia abstinere ab illis congressibus præcipit propter eandem reuerentiam coniunctis debitam. Quod deinde gradus ipsi non mutant speciem, inde probatur, quia hi nihil aliud inferunt nisi maiorem, vel minorem coniunctionem, magis autem, & minus non variant speciem etiam in hac re nostra morali, nisi aliunde probetur esse contra particularem virtutem, vel particulariter contra diuersum recte rationis dictamen. Id quod hic quamuis multi probabiliter inuenite, fatagant, nihilominus alij probabiliter item non inueniri posse contendunt. Ita ille.

RESOL. CXII.

An si quis commisit fornicationem, sufficiat, si dicat, in confessione, commisi graue peccatum in materia castitatis cum soluta? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 87. aliis 88.

Sip hoc n
Ref. seq. si
gnanter a §.
Interim.

§. 1. **H**æc questio ponitur pro illis, qui tenent circumstantias aggravantes non esse in confessione aperiendas, & illam apud neminem inueni, nisi nouissimè apud Turrianum de penit. q. 9. art. 2. disp. 29. dub. 2. ad arg. 5. ubi obseruat, quoddam recentiores aliqui censent probabile, talem modum confitendi sufficere, per se loquendo, licet penitens commiserit fornicationem. Et ipse hanc sententiam probabilem etiam putat, nam & contrariam, quam tenet, probabiliorem tantum vocat. Sed an sit verè talis, aliis iudicandum relinquo, communis enim vsus fidelium est in contrarium.

RESOL. CXIII.

An copulam fuisse consummatam sic explicandam in confessione? Id est, an sufficiat in confessione explicare peccatum graue contra castitatem habitum cum soluta, &c. non explicata copula consummata? Ex quo deducitur, an etiam si quis consilio suo directè induxerit aliquem ad fornicandum, satisfaciat, si postea in confessione dicat, induxi meo consilio aliquem ad graue peccatum contra castitatem cum soluta, &c. Ex part. 1. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 48.

§. 1. **V**idetur quod non, & hanc sententiam tantum probabilem admittit doctus Pater Hieronymus Ferratinus in suis disputationibus de scandalo, & correct. fraternis disput. 1. quest. 27. num. 40. ubi sic ait; Quæ super sunt non leues difficultates. Prima est: An si quis suo consilio directè induxerit aliquem ad fornicationem, satisfaciat, si postea in confessione dicat: Induxi meo consilio aliquem ad graue peccatum contra castitatem cum soluta, &c. sed quia hæc questio spectat potius ad modum confitendi, & alioqui valde est grauis, ac difficilis, non est huius loci, nec ita leuiter examinanda.

2. Interim respondeo breuiter, id specialiter pendere ex illa altera questio, vtrum scilicet ille, qui fornicatus est, satisfaciat simili confessione sui peccati, dicendo nimirum, se contra castitatem commisisse graue peccatum cum soluta. Id enim si concedatur sufficere, sufficiat etiam sine dubio in primo hoc casu directè inductionis ad fornicationem.

3. Diana tract. de Sacramentis resolut. 88. citat Turrianum de penit. quest. 9. art. 2. disp. 29. d. 2. ad arg. 5. Eumque ait, obseruasse, quod aliqui recentiores censent probabile, talem modum confitendi sufficere, per se loquendo, licet penitens commiserit fornicationem, & ipsum etiam hanc opinionem existimare probabilem, cum contrariam, & propriam probabiliorem tantum vocet.

4. Vnde ego etiam probabilem illam reputo. Ideoque probabile quoque existimo, quod sufficiat si ille qui per suum consilium cooperatus est directè ad eam fornicationem, confiteatur ita peccatum scandali, dicendo se suo consilio aliquem induxisse ad peccatum graue contra castitatem cum soluta. Ita ille.

5. Sed ego hanc sententiam olim impugnaui, & nunc iterum impugno; neque audeo tanquam probabilem admittere, per ea, quæ adduxit Dicastillus de Sacrament. tom. 2. tract. 8. disp. 9. dub. 8. num. 456. ibi sic asserit: Disputatores aliqui publicè olim me audiente, defenderunt in Complutensi Vniuersitate non sine multorum admiratione (potius dixissent scandalo) satis, esse si quis fornicatus fuit, dicat in confessione, peccavi graue contra castitatem cum soluta, non explicata copula etiam si fuerit sequuta. Hos autem Theologos (si hoc nomine digni sunt) vix alioquin satis obseruantes Religiosi ordinis) bene perstrinxerunt Doctores alij, inter quos noster Turrianus, qui postea eorum suppresso nomine illos retulit in suo tractatu de Penit. disp. 29. dub. 2. ad 5. Preceptum illorum fundamentum erat, quod tactus, & oscula essent contra eandem virtutem castitatis cum copula, & non distingueretur eorum malitia specie à malitia culpæ.

6. Quicquid tamen illi effutuerint, asserendum omninò est tanquam verissimum, & communi Doctorem sensu firmatum, explicari debere copulam: nec sufficere si tantum in confessione dicatur, peccavi graue contra castitatem cum soluta, quia per illum modum confitendi non explicatur species, adeoque nec indiuiduum peccati, quantum sufficit ad dandum notitiam

notitiam Confessario, requisitam in hoc Sacramen-
to. Quod sic ostendo: Cum soluta potest quis pec-
care grauius contra castitatem peccatis distincte spe-
ciei, ergo qui solum dicit se peccasse grauius contra
castitatem cum soluta, non explicat speciem peccati
sui: antecedens probat, qui cum soluta peccat præ-
posteram libidine, peccat grauius contra castitatem
cum soluta. Item, qui fornicatur, item, qui se polluit
extra vas cum illa, peccat grauius cum soluta con-
tra castitatem, & tamen hæc peccata non sunt eius-
dem speciei. Ergo illa verba, de quouis peccato ex
illis verificari possunt, atque aded nullam illarum de-
terminare explicant.

7. Item ex Doctrina D. Thomæ, & recta ratione
videtur clarum, quod tactus, & oscula libidiosa se-
cundum se sunt media conducentia ad feminis deci-
sionem, & administrationem, quapropter non pos-
sunt non ordinari ad aliquam aliam speciem prædi-
ctæ luxuriæ tales tactus cum soluta. Nam vel assu-
muntur, vt dispositio, aut comites, & adiumenta
fornicationis, & tunc habent malitiam fornicati-
onis, vel ordinantur ex intentione operantis ad
præposteram luxuriam, & tunc illius malitiam habe-
bunt, vel non assumuntur in ordine ad alias spe-
cies, sed in ordine ad pollutionem extra omne vas, &
tunc habent malitiam molliciei cum complice femina;
vel non assumuntur ad finem pollutionis, sed
sistendo in ea voluptate, quæ in ipsis habetur, &
tunc hæc ipsa est inchoatio quædam pollutionis,
quatenus natura sua ij tactus tendunt ad feminis deci-
sionem, cumque non intenditur (vt supponitur) vi-
la copula, reitit sola inchoatio pollutionis in sua cau-
sa; atque aded habebunt malitiam molliciei imperfec-
ta. Cum ergo omnibus istis modis possit peccari
grauius contra castitatem cum soluta, non sufficit di-
cere in confessione, *peccavi grauius contra castitatem
cum soluta* manet enim adhuc inexplicata species, in
qua peccatum fuit. Ita Dicastillus.

8. Hanc etiam sententiam docet Eminentissimus
Dominus meus Cardinalis Lugo de *Pœnitent. disp.
16. sect. 5. §. 1. num. 258.* vbi testatur, quod contra-
ria sententia opponitur communiter Doctõrum sen-
sui, & adducit rationem, quia licet tactus etiam,
& oscula habeant suam malitiam in ordine ad copu-
lam, ad quam ordinantur: diuerso tamen modo
opponuntur virtuti castitatis: nam copula opponit-
ur, tanquam actus consummatus, per quem cum
effectu inferitur nocuentum proli: at verò tactus
libidinosi opponuntur solum, vt dispositiones pro-
pter periculum, quod afferunt, & quia ex se ordi-
nantur, & disponunt ad copulam: quod non suffi-
cit ad participandam eandem speciem malitiam: vt
constat manifestè ex delectatione morosa: quæ qui-
dem accipit suam malitiam per ordinem ad pollu-
tionem, vel actum consummatum, ad quem ex se
disponit voluptas illa delectationis; & tamen nemo
dicit non differre speciem à pollutione consummata,
& intenta, nec id vllus concessit. Adde eiusmodi tactus
non solum prohiberi propter dispositionem ad
copulam, sed etiam propter delectationem turpem,
quam in se habent: quia omnem eiusmodi delecta-
tionem natura voluit prohibitam esse extra matrimo-
nium, quia alioquin homines minus de matrimonio
curarent.

9. Et tandem supradictam Patris Ferrantini, &
aliorum recentiorum opinionem repellit Franciscus
Quiedo in *part. 2. D. Thomæ tract. 6. contron. 5. punct.
3. §. 8. num. 54.* sic asserens: Neque ex hoc licet in-
ferre quod aliqui recentiores dixerunt apud Turria-
nam de *pœnitent. disp. 9. quæst. 2. disput. 29. dub. 2. ad
5. argumentum*: videlicet sufficere in confessione ex-
plicare peccatum graue contra castitatem habitum
Tom. 1.

cum soluta, non explicata copula consummata, hoc
enim nullatenus audiendum est: nam præceptum
confessionis obligat ad explicandum peccatum exter-
nũ commissum, & hoc consistit in ipsa copula, in qua
cum contingit, consummatur effectus internus, qui
ad hunc ordinatur, & non consummatur in tactibus,
aut aliis actionibus præcedentibus, quia est in his
eadem sit malitia, ac in copula, hæc est præcipuum
subiectum malitiæ, per ordinem ad quem actus
præcedentes illam contrahunt, & ita copula ipsa,
quæ est subiectum principale, explicanda est, & ob
hanc rationem hæc explicata, necesse non est expli-
care alias actiones præambulas; & non sufficit hæc
explicari copula non explicata. Ita Quiedo: Vnde li-
cet ego olim dixerim hanc sententiam esse probabili-
orem, & ided Pater Ferrantinus infert, me contra-
riam probabilem putare; nunc, vt dixi, me declaro,
& assero absolutè, talem sententiam intra terminos
probabilitatis non consistere.

RESOL. XCIV.

*An qui commisit, v. g. tria fornicationis peccata cum tri-
bus feminis, teneatur in confessione dicere se cum
tribus feminis fornicatum esse, vel satisfaciat dicen-
do ter se fornicatum fuisse? Ex part. 1. tr. 7. Ref. 13.*

§. 1. **R**espondeo negatiuè cum Sancio in *tract.
disp. 1. n. 24* Homobono de *exam. Eccl. p. 1.
tract. 5. c. 13. q. 83.* Bonacina de *Sacr. disp. 5. q. 5. punct.
2. §. 3. diff. 3. propos. 3. n. 14.* vbi sic ait: Qui commisit
tria fornicationis peccata cum tribus feminis, non te-
netur dicere, se tres feminas carnaliter cognouisse: sed
satisfacit dicendo, se ter fornicatum fuisse: nam actus
fornicationis, cæteris paribus, eandem habent mali-
tiam, siue committantur cum vna & eadem femina,
siue cum diuersis eiusdem rationis, & conditionis.]
Ita ille, qui citat etiam Azorium.

Sup. hoc cur-
siline in
fin. §. 1. Ref.
primæ post
seq. & eius
rationem
huic questio-
ni applica,
vel distingue.

RESOL. CXV.

*An consistenda sit circumstantia inductionis ad pecca-
tum, si alter ad peccatum paratus esset, vt si quis
fornicaretur cum muliere parata?
Et notatur, quod quando quis vititur aliqua perso-
na parata, vt maleficium soluat alio maleficio cum
pacto Demonis, an teneatur hanc circumstantiam
explicare?
Aduertitur tamen, quod teneatur confiteri peccatum a-
ditionis sage, vel sagi. Ex part. 1. tr. 7. Ref. 34.*

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Bonac. de *Sacr. disp.
5. punct. 2. §. 3. diff. 3. n. 19.* & ante illum
Sanchez in *sum. 10. 1. lib. 1. c. 6. n. 14.* quia etiam in isto
casu, quis cooperatur peccato alterius. Ergo, &c.

Sed contrariam sententiam tenendam existimo, &
illam docet Coninch de *Sacr. disp. 7. dub. 4. num. 13.*
Azor. *p. 1. lib. 1. c. 16. q. 5.* Ledelma in *sum. tom. 2.
de Pœnit. c. 19. dub. 7. fol. mibi 325* Suar. in *3. p. tom. 4.
disp. 22. sect. 4. n. 18.* & alij. Et ratio est: quia in tali
casu reuera non datur scandalum; nec propria, & mor-
alis inductio est, nam voluntas ex se, & sua sponte
iam exposita erat. Ergo, &c.

2. Notandum est, quod quando quis vititur aliqua
persona parata, vt maleficium soluat alio maleficio
cum pacto Demonis, tenetur hanc circumstantiam
inductionis explicare: & ita docet Henriquez *lib. 5.
c. 7. num. 7.*

3. Sed hanc opinionem refellit Fagundez *Præcept.
2. lib. 4. c. 5. n. 3.* putat enim. tali casu non esse dictam
circum